

INEC1800 - Økonomi, finans og regnskap

Analyse av regnskapet

Foreleser: Torunn Drage Roti
Universitetslektor

Agenda

- Kap. 3, Regnskapsanalyse

Regnskapsanalyse

- Hva er regnskapsanalyse?
- Skjulte reserver
- Beregning av forholdstall vs regnskapsrapporter
- Rentabilitet
- Likviditet
- Finansiering
- Sammenhengen mellom rentabilitet, finansiering og likviditet
- Problemer med nøkkeltallanalyser

Regnskapsanalyse

1. Hva menes med skjulte reserver i regnskapet og gi eksempler på dette?
2. Hvordan mener dere dette bør håndteres når man skal analysere bedriftens regnskap?
3. Hva er forskjell på topplinje og bunnlinje?
4. Hva er et absolutt tall?
5. Hva er et forholdstall?
6. Hva menes med å være likvid?
7. Hva menes med å være solid?
8. Hva menes med ikke-finansielle nøkkeltall og gi eksempler på dette?
9. Hva er den langsiktige kapitalen i en bedrift?

Hva er regnskapsanalyse?

En systematisk undersøkelse av regnskapsdata for å finne ut noe om de økonomiske forholdene i bedriften.

Prestasjonsmåling: Prosessen med å vurdere hvor godt ulike enheter forvalter og utvikler sine ressurser slik at bedriften når sine mål.

Formålet med analysen er å gi informasjon om den økonomiske tilstanden til bedriften til *interessegruppene*, for eksempel

Ledelsen

Långivere

Ansatte

Kunder

Investorer

Leverandører

- Vurdering av kredittverdighet
- Økonomisk styring
- Investoranalyser

Beregning av forholdstall vs regnskapsrapporter

► Vi foretar en regnskapsanalyse ved å:

1. Korrigere analysedataene/regnskapstallene
2. Gruppere analysetallene/regnskapstallene
3. Beregne forholdstall
4. Analysere og vurdere forholdstallene
 - Rentabilitet => lønnsomheten; den avkastningen bedriften får på den investerte kapitalen
 - Finansiering => hvordan bedriften har skaffet og anvendt kapital
 - Likviditet => den evnen bedriften har til å betale regningene sine til rett tid

Beregning av forholdstall vs regnskapsrapporter

Resultatregnskapet

- Driftsinntekter
- varekostnader
- lønnskostnader
- avskrivninger
- andre driftskostnader

- = *Driftsresultat*
- + renteinntekter
- rentekostnader

- = *Resultat før skattekostnad*

- skattekostnad

- = *Årsoverskudd*

Balansen

Eiendeler

- Anleggsmidler
- Omløpsmidler
- Sum eiendeler*

Egenkapital og gjeld

- Egenkapital
- Langsiktig gjeld
- Kortsiktig gjeld
- Sum egenkapital og gjeld*

Korrigerering av analysedata.

Hvordan håndteres skjulte reserver i regnskapsanalysen?

Bokføres IKKE, korrigeres kun for å få riktigere/mer realøkonomiske analysetall

- Korrigerer balansen (posten hvor den skjulte reserven foreligger) med sitt fulle beløp.
- Eks Debet AM 200,-
 Kredit EK 200,-

I resultatregnskapet vil bare periodens endring i reserven slå ut

- Eks Kredit Kostnadskonto

Hvordan håndteres skjulte reserver i regnskapsanalysen?

- En økning i de skjulte reservene gir et reelt bedre resultat og enn det bokførte resultatet (før korrigeringsene)
- En reduksjon i de skjulte reservene gir et reelt dårligere resultat enn det bokførte resultatet (før korrigeringsene)

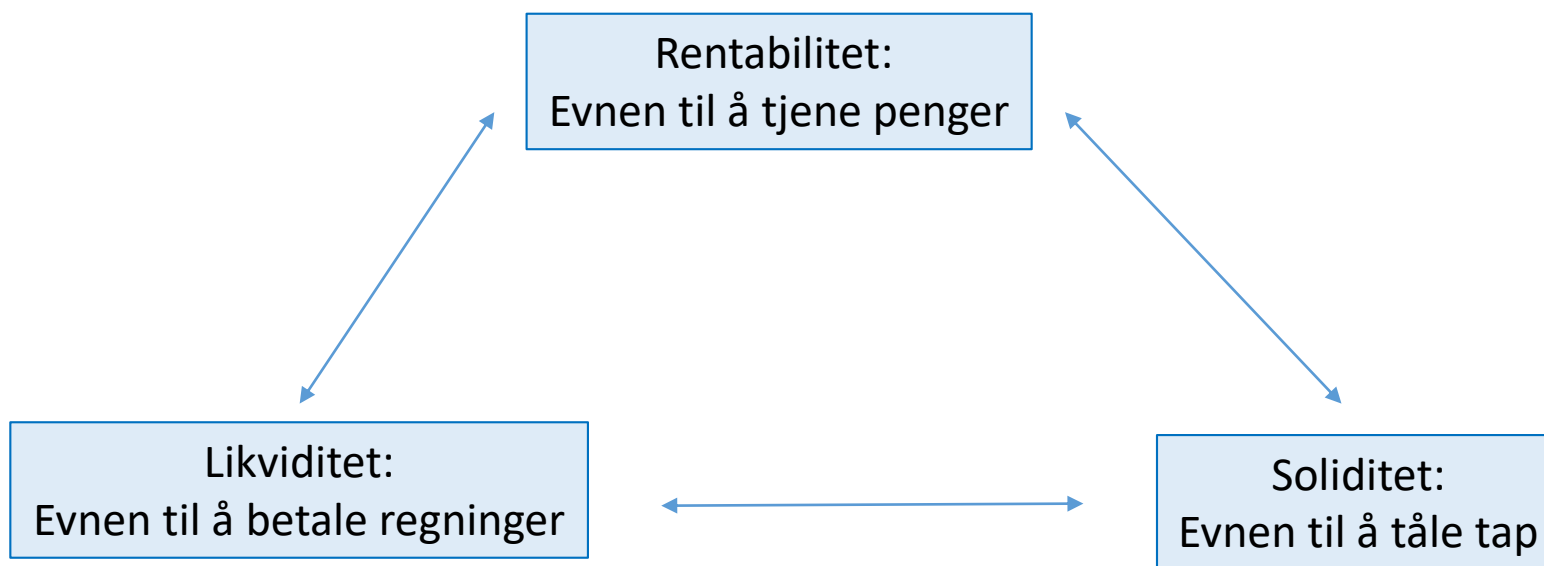

Liten test 1 (maks 20 poeng)

Denne testen består av såkalte kortspørsmål. Det er påstander som du skal ta stilling til. Påstanden er enten feil eller riktig. Du skal derfor besvare hver deloppgave med «Feil» eller «Riktig». For hver deloppgave gir galt svar -1 poeng, riktig svar gir +2 poeng. Dersom oppgaven står ubesvart får du 0 poeng.

1. Egenkapitalen er oppdelt i innskutt og opptjent egenkapital
2. Ubetalt utbytte plasseres normalt som kortsiktig gjeld
3. Kassekreditt er plassert som langsiktig gjeld i årsregnskapet
4. Kassekreditlimiten er ikke oppført i balansen
5. Rentekostnader står blant driftskostnadene
6. Undervurdering av eiendeler gir skjulte reserver
7. Når de skjulte reserver øker vil det bokførte resultatet være større enn det virkelige resultatet
8. Hele den skjulte reserven utgjør egenkapital
9. Likviditet har med evnen til å tjene penger å gjøre
10. En solid bedrift har høy egenkapitalandel

Nøkkeltallberegninger

Rentabilitet viser en bedrifts eller et prosjekts avkastning

Likviditet viser en bedrifts betalingsevne

Soliditet viser en bedrifts evne til å tåle tap

Nøkkeltall for lønnsomhet, rentabilitet.

- Overskuddsprosent = $\frac{\text{Årsoverskudd}}{\text{Driftsinntekter}}$
(Viser lønnsomheten på driften. Overskuddsprosent er også betegnet som overskuddsgrad)
- Driftsresultat i prosent = $\frac{\text{Driftsresultat}}{\text{Driftsinntekter}}$
(Viser hvor mye bedriften får igjen for hver omsatte krone (før renter og skatt). En høy driftsmargin betyr at en bedrift tjener mye per omsatte krone. Driftsresultat i prosent er også betegnet som driftsmargin)
- Bruttofortjeneste i prosent = $\frac{\text{Bruttofortjeneste}}{\text{Salgsinntekter}}$
(Viser hvor mye (i gjennomsnitt) bedriften sitter igjen med til å dekke de indirekte kostnadene Det vurderes gjerne som positivt å ha en så høy bruttofortjenesteprosent som mulig, da en salgsøkning i så fall vil gi stort positivt utslag på fortjenesten. Bruttofortjenesteprosent kalles også bruttomargin.)

Nøkkeltall for lønnsomhet, rentabilitet.

- Resultatgrad =
$$\frac{\text{Ordinært resultat før skatt} + \text{Gjeldskostnader}}{\text{Driftsinntekter}}$$

(Viser hvor stor andel av hver salgskrone som går som godtgjørelse til kapitalen)

- Kapitalens omløpshastighet =
$$\frac{\text{Driftsinntekter}}{\text{Gjennomsnittlig total kapital}}$$

(Viser hvor mye solgt per investert kapitalkrone, det vil si hvor effektivt kapitalen utnyttes)

Nøkkeltall for lønnsomhet, rentabilitet.

Rentabilitet => Forholdet mellom resultat og kapital.

Dvs den avkastningen bedriften får på den investerte kapitalen.

Ref. rente på bankinnskudd

- Totalrentabilitet =
$$\frac{\text{Ordinært resultat før skatt} + \text{Gjeldskostnader}}{\text{Gjennomsnittlig total kapital}}$$

(Viser hva hver krone brukt i bedriften koster av seg, uansett hvor kapitalen kommer fra)

- Egenkapitalrentabilitet =
$$\frac{\text{Ordinært resultat før skatt}}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}}$$

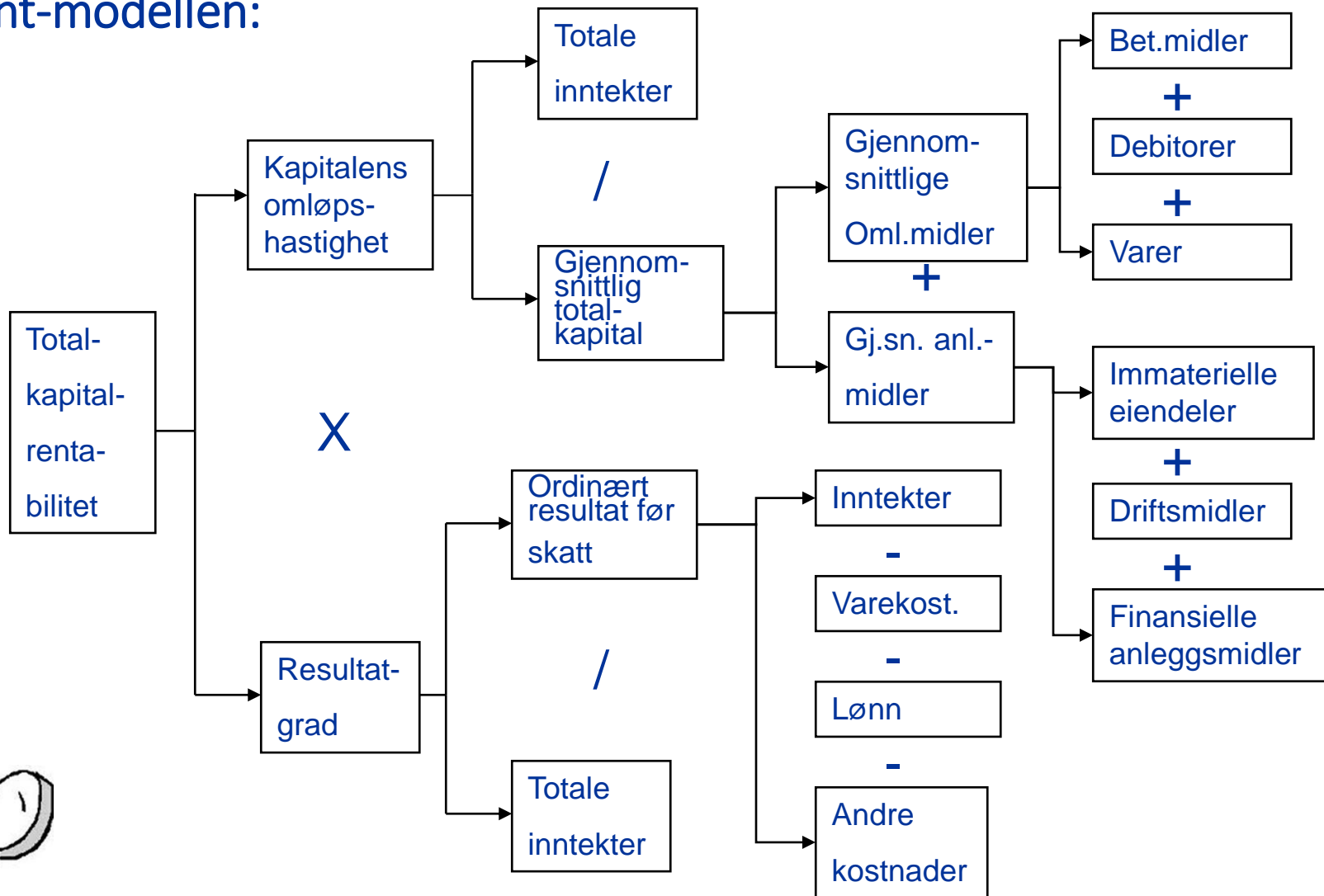
(Viser avkastningen til eierne)

- Avkastning på sysselsatt kapital =
$$\frac{\text{Ordinært resultat før skatt} + \text{Gjeldskostnader}}{\text{Gjennomsnittlig total kapital} - \text{rentefri gjeld}}$$

(Viser hva hver krone brukt i bedriften koster av seg, uansett hvor kapitalen kommer fra, fratrukket gjelden man ikke betaler renter på)

Nøkkeltall for lønnsomhet; rentabilitet

Du-pont-modellen:

Nøkkeltall for lønnsomhet; rentabilitet

Brekkestangformelen:

$$EKR = TKR + (TKR - GGR) * G/EK$$

TKR = total kapitalrentabiliteten

GGR = gjennomsnittlig gjeldsrente

EKR = egen kapitalrentabiliteten før skatt

Gjeldsgrad: G/EK

Egen kapitalrentabiliteten (før skatt) avhenger av:

- totalrentabiliteten
- gjeldsrenten
- gjeldsgraden

Nøkkeltall for lønnsomhet; rentabilitet

Krav til vurdering av lønnsomhet:

1. Må sammenlikne med andre investeringer (MÅ over bankrente!)
2. Må vurdere risiko (høy risiko, høyere krav)
3. Må sammenlikne med bransje
4. Må sammenlikne med tidligere år
5. Høyere enn gjeldsrenten (Finanskostnader/gj.gjeld)

Tiltak for forbedring:

- Høyne inntektene, redusere kostnadene,
- Passe på at investert kapital ikke er for høy (VL, KF, AM)

Nøkkeltall for likviditet

Balanse per 31.12.

Arbeidskapital	Anleggsmidler	Langsiktig kapital	Arbeidskapital
	Omløpsmidler	Kortsiktig gjeld	

Arbeidskapital = omløpsmidler - kortsiktig gjeld

Arbeidskapital = langsiktig kapital – anleggsmidler

En sunn finansiering innebærer at den langsiktige kapitalen dekker både anleggsmidlene og en del av omløpsmidlene

Det betyr at arbeidskapitalen må være positiv. Den bør helst dekke varebeholdningen

Arb.kap i % av driftsinntektene = AK i kr/Driftsinntekter * 100 %

Nøkkeltall for likviditet

Med likviditet mener vi bedriftens evne til å betale gjeld ved forfall

Likviditetsgrader er mål på likviditeten:

$$\text{Likviditetsgrad 1} = \frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

$$\text{Likviditetsgrad 2} = \frac{\text{Omløpsmidler - Varelager}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

$$\text{Likviditetsgrad 3} = \frac{\text{Disponible bankinnskudd}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

Tradisjonelle krav

$$\text{Likviditetskrav 1} \geq 2$$

$$\text{Likviditetskrav 2} \geq 1$$

Nøkkeltall for likviditet

Grunner til dårlig likviditet:

- Nyetableringer undervurderer/neglisjerer driftskapitalbehovet
- For store lagre
- Dårlige fakturering og inkassorutiner
- Nyinvesteringer finansieres over driften vs LK
- For lav EK
- For mye KG
- Har ikke sørget for likv.reserve
- Manglende eller lav kassekreditt
- Kapital bundet i driftsmidler som med fordel kunne vært solgt
- **DÅRLIG LØNNSOMHET**

Nøkkeltall for likviditet

Tiltak for å bedre likviditeten

- ▶ bedret lønnsomhet
- ▶ økt arbeidskapital
- ▶ kortere betalingsfrister for kundene
- ▶ kortere lagringstid for varene
- ▶ lengre betalingsfrister til leverandørene

Nøkkeltall for finansiering

Finansiering => Kapitalanskaffelse vs kapitalanvendelse

$$\text{Egenkapitalprosenten} = \frac{\text{Egenkapital}}{\text{Totalkapital}} * 100$$

- ▶ **Egenkapitalen i prosent av totalkapitalen bør normalt utgjøre ca 30 - 40 %. Jo større egenkapital, desto større er evnen til å tåle tap (større soliditet).**

Langsiktig finansiering

En sunn finansiering innebærer at den langsiktige kapitalen dekker både anleggsmidlene og en del av omløpsmidlene

Det betyr at arbeidskapitalen må være positiv. Den bør helst dekke varebeholdningen

Selvfinansieringsevnen

- *NÆRINGSLIVETS VIKTIGESTE FINANSIERINGSKILDE.*
- Hvor mye midler som er generert gjennom årets drift til styrking av likviditeten.
 - dvs kan brukes til nyinvesteringer, nedbetaling av gjeld osv
- består av årets overskudd etter årets betalte/betalbare skatter, + avskrivninger som ikke har medført utbetalinger

Nøkkeltall for effektivitet på kapitalsiden

- Gjennomsnittlig kredittid kunder = $\frac{\text{gjennomsnittlige kundefordringer}}{\text{salgsinntekter (inkl. mva)}} * 360$
- Gjennomsnittlig kredittid leverandører = $\frac{\text{gjennomsnittlige leverandørgjeld}}{\text{innkjøp (inkl. mva)}} * 360$
- Lagerets omløpshastighet = $\frac{\text{vareforbruk}}{\text{gjennomsnittlig varelager}}$
- Gjennomsnittlig lagringstid = $\frac{360}{\text{lagerets omløpshastighet}}$

Formeloversikt: Finansielle nøkkeltall

Tommelfingerregler*:

Bra Middels Dårlig

Lønnsomhet

$\text{Bruttofortjenesteprøsent} = \frac{\text{Bruttofortjeneste}}{\text{Salgsinntekter}} \cdot 100\%$	-	-	-
$\text{Avanseprøsent} = \frac{\text{Avanse}}{\text{Varekostnader}} \cdot 100\%$	-	-	-
$\text{Dekningsgrad} = \frac{\text{Dekningsbidrag}}{\text{Salgsinntekter}} \cdot 100\%$	-	-	-
$\text{Overskuddsprøsent} = \frac{\text{Ordinært resultat}}{\text{Salgsinntekter}} \cdot 100\%$	-	-	-
$\text{Resultatgrad} = \frac{\text{Ordinært resultat} + \text{Finanskostnader}}{\text{Salgsinntekter}} \cdot 100\%$	-	-	-
$\text{Totalkapitalens rentabilitet} = \frac{\text{Ordinært resultat} + \text{finanskostnader}}{\text{Gjennomsnittlig totalkapital}} \cdot 100\%$	> 12 %	5-12 %	< 5 %
$\text{Kapitalens omløpshastighet} = \frac{\text{Salgsinntekter}}{\text{Gjennomsnittlig totalkapital}}$	-	-	-
$\text{Driftsavkastning} = \frac{\text{Driftsresultat}}{\text{Gjennomsnittlig driftsrelaterte eiendeler}} \cdot 100\%$	> 15 %	5-15 %	< 5 %
$\text{Finansavkastning} = \frac{\text{Finansinntekter}}{\text{Gjennomsnittlig finansielle eiendeler}} \cdot 100\%$	> 8 %	3-8 %	< 3 %
$\text{Avkastning p\aa} \text{ sysselsatt kapital} = \frac{\text{Driftsresultat}}{\text{Gjennomsnittlig sysselsatt kapital}} \cdot 100\%$	-	-	-
$\text{Egenkapitalrentabilitet} = \frac{\text{Ordinært resultat}}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}} \cdot 100\%$	> 20 %	10-20 %	< 10 %
$\text{Rentedeckningsgrad} = \frac{\text{Ordinært resultat} + \text{rentekostnader}}{\text{Rentekostnader}}$	> 3	1,5 - 3	< 1,5

* NB! Tommelfingerreglene bra/middels/dårlig er kun ment å gi en grov indikasjon om nivåer i

Likviditet

Likviditetsgrad 1 = $\frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$	> 2	1 – 2	< 1
Likviditetsgrad 2 = $\frac{\text{Mest likvide omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$	> 1	0,5 - 1	< 0,5
Arbeidskapital i % av salgsinntektene = $\frac{\text{Arbeidskapital}}{\text{Salgsinntekter}} * 100\%$	-	-	-
Likviditetsreserve i % av salgsinntekter = $\frac{\text{Kasse, bank, kortsiktige investeringer, ubenyttet kassekredit}}{\text{Salgsinntekter}} * 100\%$	> 8 %	3-8 %	< 3 %
Belåningsreserve i % av belåningsgrunnet = $\frac{\text{Belåningsgrunnlag} - \text{Sum rentebærende gjeld}}{\text{Belåningsgrunnlag}} * 100\%$	> 40 %	10-40 %	< 10 %
Gj.sn. kredittid leverandører = $\frac{\text{Gj. sn. leverandørgjeld} * 365 \text{ dager}}{\text{Varekjøp inkl. MVA}}$	< 45 dgr	45-75 dgr	> 75 dgr
Gj.sn. kredittid kunder = $\frac{\text{Gj. sn. kundefordringer} * 365 \text{ dager}}{\text{Kreditsalg inkl. MVA}}$	< 30 dgr	30-50 dgr	> 50 dgr
Gjennomsnittlig lagertid = $\frac{\text{Gjennomsnittlig lagerverdi} * 365 \text{ dager}}{\text{Vareforbruk}}$	< 75 dgr	75-150 dgr	> 150 dgr
Netto varekretsløp (dager) = Gj.sn. lagertid + gj.sn. kredittid kunder – gj. kredittid leverandører	-	-	-
Varelagerets omløpshastighet = $\frac{\text{Vareforbruk}}{\text{Gj.sn. varelager}}$	> 5	2,5 – 5	< 2,5

fra teoretisk ståsted. Bl. a. bransjemessige forhold, rentenivå og risiko må og:

Finansiell struktur

$\text{Kortsiktig anleggsfinansiering} = \frac{- \text{Negativ arbeidskapital}}{\text{Anleggsmidler}} * 100\%$	-	-	> 0 %
$\text{Langsiktig lagerfinansiering} = \frac{(\text{Egenkapital} + \text{Langsiktig gjeld}) - \text{Anleggsmidler}}{\text{Varelager}} * 100\%$	> 50 %	25-50 %	< 25 %
$\text{Kortsiktig gjeld i \% av totalkapitalen} = \frac{\text{Kortsiktig gjeld}}{\text{Totalkapitalen}} * 100\%$	< 50 %	50-80 %	> 80 %

Soliditet

$\text{Egenkapitalandel bokført} = \frac{\text{Egenkapital bokført}}{\text{Totalkapital}} * 100\%$	> 30 %	15-30 %	< 15 %
$\text{Egenkapitalandel eks. Goodwill} = \frac{\text{Egenkapital bokført} - \text{Goodwill}}{\text{Totalkapital}} * 100\%$	> 25 %	10-25 %	< 10 %
$\text{Egenkapitalandel likvidasjonsverdi} = \frac{\text{Egenkapitalens likvidasjonsverdi}}{\text{Totalkapital}} * 100\%$	> 10 %	0-10 %	< 0 %

Sammenhengen mellom rentabilitet, finansiering og likviditet

- Finansiering og likviditet
 - Med fornuftig finansiering (langsiktig vs kortsiktig gjeld til å finansiere AM)
- Lønnsomhet og likviditet
 - En bedrift med underskudd vil etter hvert slite på EK og få svak likviditet såfremt eierne ikke tilfører ny EK

Problemer ved nøkkeltallanalyser

- Skattemotiv bak
- Skjønnbaserte posteringer
- Endringer i regnskapsprinsipper
- Vanskelig å sammenligne, eks eie vs leie
- Resultatutjevning forekommer
- Hvilket tallmateriale skal være med i beregningen?
 - Skjulte reserver
 - Vurdering av kassekreditten